

MAKE RAMAKE RAMAKE RAMAKE RA
EMAKEREMAKEREMAKEREMAKER
RAMAKERAMAKERAMAKERAMAKE
ERAMAKERAMAKERAMAKERAMAK
KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA
MAKERAMAKERAMAKERAMAKERRA
EMAKEREMAKEREMAKEREMAKER
RAMAKERAMAKERAMAKERAMAKE
ERAMAKERAMAKERAMAKERAMAK
KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA

**MAATILATALOUDEN
KEHITTÄMISRAHASTO**

**VUOSI-
KERTOMUS**

**MAKERA
2024**

KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA
MAKERAMAKERAMAKERAMAKERRA
EMAKEREMAKEREMAKEREMAKER
RAMAKERAMAKERAMAKERAMAKE
ERAMAKERAMAKERAMAKERAMAK
KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA
MAKERAMAKERAMAKERAMAKERRA
EMAKEREMAKEREMAKEREMAKER
RAMAKERAMAKERAMAKERAMAKE
ERAMAKERAMAKERAMAKERAMAK
KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA
MAKERAMAKERAMAKERAMAKERRA
EMAKEREMAKEREMAKEREMAKER
RAMAKERAMAKERAMAKERAMAKE
ERAMAKERAMAKERAMAKERAMAK
KERAMAKERAMAKERAMAKERAMA

Sisällysluettelo

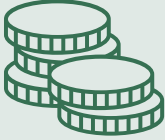
Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)	3
Tunnusluvut, Milj.€.....	3
1. Toimintakertomus	4
1.1. Johdon katsaus	4
1.2. Vaikuttavuus	6
1.2.1. Toiminnan vaikuttavuus	6
1.3. Toiminnallinen tehokkuus	8
1.4. Tuotokset ja laadunhallinta	9
1.4.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	9
1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	17
1.6. Tilinpäätösanalyysi	18
1.6.1. Rahoituksen rakenne.....	18
1.6.2. Käyttösuunnitelman toteutuminen.....	19
1.6.3. Tuotto- ja kululaskelma	20
1.6.4. Tase	21
1.6.5. Rahaston rahoituslaskelma	24
1.7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	25
1.8. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	25
2. Tuotto- ja kululaskelma	26
3. Tase	27
4. Rahoituslaskelma	28
5. Liitetiedot.....	29
6. Allekirjoitukset	40

Maatilatalouden kehittämisrahasto (Makera)

Maatalouden kehittämisrahaston tarkoituksena on parantaa maatilatalouden rakennetta, edistää maaseutuelinkeinoja, parantaa maaseudun elinolosuhteita ja toimeentulomahdollisuuksia.

	Hallinnonala Maa- ja metsätalousministeriö	Johtokunta 1.1.2024-31.12.2024	
 <p>Säädösperusta Laki maatilatalouden kehittämisrahastosta (657/1966)</p>	Minna-Mari Kaila (pj), Jani Lehto (vpj), Jyri Inha, Maija Kaukonen (1.10.2024 asti), Sanna Koivumäki, Marjatta Koskinen, Juha Lappalainen, Jonas Laxåback, Esko Leinonen 	<p>Varojen muodostuminen Maan myynnit, lainojen korot ja lyhennykset</p>	<p>Varojen käyttö Investointi- ja muut avustukset, valtiontakaukset</p>

Tunnusluvut, Milj.€

	2024	2023	
Tuotot	4,6	3,4	
Kulut	51,8	19,6	
Varoja käytettävissä	121,3	138,1	
Lainojen korot ja lyhennykset	2,6	3,7	
Siirto talousarviosta	0,0	0,0	
Edelliseltä vuodelta siirtyneet sitomattomat varat	114,2	131,1	
Muut tulot	1,3	1,4	
Taseen loppusumma	319,2	337,3	
josta pitkäaikaiset lainasaamiset	7,7	9,5	
Taseen ulkopuoliset vastuut	88,5	104,5	
Menoja sidottiin	15,8	23,9	
josta avustuksia	13,5	21,3	
Investointiavustuspäätöksiä (kpl)	293	408	

1. Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (jäljempänä *CAP-suunnitelma*) rahoituskaudella 2023–2027 maatalouden investointiavustukset rahoitetaan pääosin EU-osarahoitteisina valtion talousarviosta. Vielä vuonna 2020 maatilatalouden kehittämisrahastosta (jäljempänä *Makera*) rahoitettiin lähes sadalla miljoonalla eurolla kokonaan kansallisesti maatalouden investointeja. Makerasta rahoitetaan kansallisesti osana CAP-suunnitelmaa maatalojen energiatuotantoon ja – käyttöön sekä huoltovarmuuteen liittyviä investointeja 28,0 miljoonalla eurolla. Porotalouden tukeksen sijaan myönnetään kokonaan kansallisena Makerasta erillään CAP-suunnitelmasta mm. elinkeinonharjoittajan investointitukena ja nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukena.

Makeran kulutusmenoista maksettavien avustusten määrän pienentyessä Makerasta osoitettava maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitus on noussut Makeran käyttösuunnitelman kulutusmenojen menokohteista määrällisesti keskeiseksi menoeräksi; vuosittainen osuus on viime vuosina ollut 5,0 miljoonaa euroa. Lisäksi Makerasta myönnetään valtioneuvoston maa- ja porotalouden investoinneille. Valtioneuvoston vastuut hoidetaan Makeran varoin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan Makerasta myönnettävät avustukset tulivat valtioneuvoston kehityksen piiriin:

”Kehityksen piiriin liitetään Valtion asuntorahaston ja Maatilatalouden kehittämisrahaston talous siltä osin, kuin talousarvion perusteluissa otetaan kantaa niiden menojen määriin. Tältä osin siirrot talousarviosta näihin rahastoihin jäävät vastaavasti kehityksen ulkopuolelle.”
(Liite A. Kehyssääntö, kappale 10)

Kirjaus tarkoittaa käytännössä sitä, että maa- ja metsätalousministeriön pääluokan julkisen talouden suunnitelmassa todetaan nelivuotisen kehyskauden avustustaso (Makeran kulutusmenoihin kuuluvat avustukset). Tämän perusteella valtion vuotuisessa talousarviossa tarkastellaan tarpeellisin osin kyseisiä avustuksia ja niiden tasoa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan ei sisälly linjauksia Makeran pääomittamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö osoitti 22.2.2024 ja 8.5.2024 tehdyillä päätöksillä varoja valtion vuoden 2024 talousarvion momentilta 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset) maatalouden energiainvestointeihin (pl. biokaasuinvestoinnit), ympäristön tilaa ja kestävää tuotantoa sekä eläinten hyvinvointia ja bioturvaa edistäviin investointeihin yhteensä 33,0 miljoonaa euroa. Avustuksia haettiin kolmannen hakujakson jälkeen tätä enemmän ja varat eivät olisi riittäneet kolmannen ja neljännen jakson hakemuksille. Makeran johtokunta päätti osoittaa 30.9.2024 maatalouden rakennetuista annetun lain (1476/2007 jäljempänä, rakennetukilaki) mukaisesti maatalojen energiantuotantoon liittyviin investointeihin yhteensä 10,0 miljoonaa euroa. Kyseisestä rahoituksesta maatalouden energiainvestointeihin myönnettiin 3,3 miljoonaa euroa.

Makerasta myönnettiin avustuksia yhteensä 5,5 miljoonaa euroa. Yhteensä Makeran varoja sidottiin kertomusvuonna 15,8 miljoonaa euroa. Käytettävissä olevia varoja kertyi 114,16 miljoonaa euroa, kun varoihin lasketaan mukaan vuodelta 2023 siirtyneet sitomattomat varat.

Makeran käyttösuunnitelma vuodelle 2025 sekä toiminta- ja taloussuunnitelma vuosille 2026–2029 hyväksyttiin rahaston johtokunnassa 23.10.2024. Vuonna 2025 on Makeran käyttösuunnitelmassa osoitettu sijoitusmenoihin 2,60 miljoonaa euroa ja kulutusmenoihin 21,59 miljoonaa euroa ja vuoden 2025 käyttösuunnitelman menoihin on osoitettu kokonaisuudessaan 24,19 miljoonaa euroa.

Makeran toimintaa on kehitetty viime vuosina tarkastelemalla menojen mahdollisia uusia rahoituslähteitä sekä kehittämällä rahaston toiminnasta tiedottamista. Erikseen on mahdollista arvioida, voisiko Makeraa käyttää maatalojen riskienhallinnassa tai muunlaisessa rahoitustoiminnassa.

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 1.7.-31.12.2023 väliseksi ajaksi työryhmän, jonka tarkoituksena oli selvittää mahdollisuuksia luoda sika-alan salmonellavahinkoja varten toimiva riskinhallintaratkaisu. Maa- ja metsätalousministeriö asetti 21.1.2024 sika-alan salmonellariskien hallintaa koskevalle säädöshankkeelle (MMM023:00/2023) uuden työryhmän (ns. operatiivinen työryhmä) rahastoratkaisun jatkovalmistelua varten. Operatiivinen työryhmä sai valmiiksi ehdotuksen rahastosta sikatiloilla esiintyvien salmonellatartuntojen ja niistä aiheutuvien saneerauskustannusten, menetysten ja tuotantotappioiden varalle. Operatiivinen työryhmä arvioi että, mikäli salmonellakorvausten järjestäminen toteutettaisiin erillisen rahaston kautta, sen hallinnointi olisi pitkälle järjestettävissä vastaavalla tavalla kuin Makeran toiminta. Tässä kohtaa rahastotoimintojen toteuttamista Makeran kautta ei kuitenkaan ole esitetty.

Parhailaan selvitetään myös valtion hallinnoiman peltopankin toteuttamisen mahdollisuuksia. Sillä mahdollistettaisiin maatalouden ilmastotavoitteiden toteutumista mm. pellonraivauksien vähentämisen ja tuotantopanosten tehokkaamman käytön kautta. Peltopankki voisi olla myös työkalu runsaspäästöisten peltojen ohjaamisessa ilmastoystävällisempiin viljelymuotoihin. Peltopankki-pilotin maanostotoiminta Makerasta ajoittuu vuosille 2023- 2025 ja tuloksia pilotista raportoidaan Makeran johtokunnalle vuoden 2025 lopulta alkaen.

Rahaston nykyisen johtokunnan toimikausi alkoi vuoden 2024 alusta.

Johtokunnan kokoonpano oli vuoden 2024 lopussa seuraava:

Puheenjohtaja		Varapuheenjohtaja	
osastopäällikkö	Minna-Mari Kaila	yksikönjohtaja	Jani Lehto
Jäsenet		Pysyvät asiantuntijat	
lainsäädäntöneuvos	Jyri Inha	asiakkuusjohtaja	Risto Savolainen
neuvotteleva virkamies	Sanna Koivumäki	asiantuntija	Virpi Myllykoski
erityisasiantuntija	Marjatta Koskinen	yksikön päällikkö	Timo Lehtiniemi
tutkimuspäällikkö	Juha Lappalainen	johtaja, maa- ja metsä- talousasiakkaat	Teppo Pöllänen
toiminnanjohtaja	Jonas Laxåback	johtaja	Kirsi Tossavainen
yksikönjohtaja	Esko Leinonen		
Johtokunnan sihteeri			
erityisasiantuntija	Aulis Kuusela		
erityisasiantuntija	Kaisa Pethman		

Makeran johtokunta kokoontui kertomusvuoden aikana kaksi kertaa.

1.2. Vaikuttavuus

1.2.1. Toiminnan vaikuttavuus

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisiksi vaikuttavuustavoitteiksi on asetettu mm. maaseudun säilyttäminen elinvoimaisena paikkana asua ja yrittää, biotaloutteen ja ruokaan perustuvien liiketoimintojen kilpailukykyisen kasvun edellytysten varmistaminen, luonnonvarojen kestävä käyttö sekä vastuullisuus. Rakennetukien ensisijaisena tavoitteena on maatalouden kannattavuuden ja kilpailukyyn turvaaminen. Makeraan on osoitettu aikaisempina vuosina merkittävä määrä lisärahoitusta, jolla on turvattu tuotantorakennetta parantavien, kustannuksia vähentävien sekä uuden teknologian ja prosessien käyttöönottoa tukevien investointien rahoitus ja panostettu erityisesti ympäristön tilaa, eläinten hyvinvointia sekä uusiutuvan energian käyttöä edistävien investointien rahoitukseen.

Maatalouden alkutuottajat voivat hyödyntää investointien mahdollistajana Makerasta kokonaan kansallisesti rahoitettavia takauksia ja rahoituksen luonteesta johtuen yhdistää niitä EU:n maaseuturahastosta avustuksina myönnettävään tukeen. Maatalouden rakennetukien mukaisten investointien turvaamiseksi myönnettyjen takausten rahastolle aiheuttama tappioriski vaikuttaa olevan verrattain pieni, mutta maaseutuyrittäjälle takaus voi olla ratkaiseva tekijä investoinnin toteutumiselle. Maa- ja metsätalousministeriössä ei ole tehty päätöstä osoittaa EU:n maaseuturahaston varoja rahoitusinstrumenttien käyttöön vuosille 2023–2027. Makerasta kokonaan kansallisesti myönnettävien maatalouden investointeihin kohdennettujen takausten rooli tulee jatkossa korostumaan investointien toteutumisessa entisestään.

Maatilojen, erityisesti kotieläintilojen määrän väheneminen jatkuu edelleen varsin nopeana. Maatalouden rakenteen ja tuottavuuden kehittämisessä investoinnit ovat ratkaisevassa asemassa.

Investoinneilla korvataan tuotannosta poistuvaa kapasiteettia, jotta turvattaisiin kotimainen elintarviketuotanto. Samalla kun siirrytään entistä ajanmukaisemman ja tehokkaamman teknologian käyttöön, voidaan myös parantaa tuotannon tehokkuutta, työn tuottavuutta, eläinten hyvinvointia ja yrittäjän jaksamista huomioiden entistä laajemmin ympäristöasiat ja esimerkiksi panostaa uusiutuvan energian käyttöön. Suuntaamalla tukea investointeihin tuki ohjautuu tulevaisuuteen panostaville ja toimintaa aktiivisesti kehittäville tiloille.

Tilojen keskikoko niin pinta-alan, eläinmäärien kuin tilakohtaisten tuotantomäärien perusteella mitattuna on kasvanut. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta tuotannon kokonaismäärä on pysynyt lähes ennallaan. Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen *Maatalouden rakennekehitys ja investointitarve vuoteen 2030* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 19/2017) mukaan maatalouden investoinnit ovat moottori, joka pitää maatalouden tuottavuuskasvun, elinkelpoisuuden ja tuotannon kokonaismäärän käynnissä. Investointien hiljentyessä nämä tekijät kääntyvät vähitellen laskuun ja vaikuttavat viimeistään muutaman vuoden viiveellä myös elintarviketeollisuuden kotimaisen raaka-aineen saantiin. Investointiavustusten rooli on investointien toteutumisen kannalta hyvin keskeisessä asemassa, sillä arvioiden mukaan jopa kaksi kolmasosaa investoinneista jäisi tekemättä ilman avustusta. Samalla on keskeistä varmistua siitä, että avustukset kohdentuvat pitkäkestoisiin ja tarkoituksenmukaisiin investointeihin.

Makeran maanostotoiminnan kehittämistä enemmän ilmasto- ja ympäristövaikutuksia huomioivaksi on jatkettu vuonna 2024. Luonnonvarakeskuksen selvityksen *Peltopankkitoiminta tilusjärjestelyjen ja ilmastopäästöjen hillinnän apuvälineenä* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 91/2021) mukaan ns. maapankki-toiminnalla olisi mahdollista toteuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästövähennyksiä tilusjärjestelyjen yhteydessä. Tähän liittyen on käynnissä pilottihanke, jossa Makerana toimii ilmaston ja ympäristön kannalta merkittävien alueiden välittäjänä.

Makerasta myönnettävä tutkimus- ja kehittämisrahoitus muodostaa olennaisen osan ministeriön sitomattomasta tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta. Tutkimus tuottaa tietoa ja innovaatioita maa- ja elintarviketalouden sekä maaseudun kehittämiseksi ja poliittisen päätöksenteon tueksi. Viime vuosina Makerasta myönnettävän tutkimusrahoituksen käytännön vaikuttavuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. Vaikuttavuuden varmistaminen lähtee jo hakujen painopisteiden valinnasta. Hankkeilta edellytetään loppuraportoinnin yhteydessä myös toimintasuosituksia ("Policy brief"). Hankkeiden arviointi- ja valintaprosessissa on korostettu hankkeita, joissa yritykset ovat mukana, ja joilla on selvä kytkentä käytännönläheiseen kehittämiseen. Näin hankkeiden tulokset saadaan vietyä nopeasti ja tarkoituksenmukaisesti käytäntöön. Makeran kulutusmenoista maksettavien avustusten määrä on pienentynyt merkittävästi viime vuosina, jolloin tutkimus- ja kehittämisrahoitus on muodostunut suurimmiksi eriksi Makeran kulutusmenoista. Vuosina 2023 ja 2024 Makerasta on

myönnetty avustuksia maatalojen energiainvestointeihin, mikä on nostanut avustukset jälleen tutkimus- ja hankerahoituksen rinnalle rahaston kulutusmenojen suurimpina erinä. Maatalojen energiainvestointien rahoittaminen on kuitenkin väliaikaista ja Makerasta osoitettavan tutkimus- ja hankerahoituksen perusteltavana pidettävää osuutta rahaston kulutusmenoista tullaan jatkossa tarkastelemaan ottaen huomioon sen yhteismitallisuus osana Makeran kulutusmenojen ja varojen kokonaisuutta.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankerahoituksen avulla osallistutaan muiden keskeisten kansainvälisten rahoittajatahojen (EU:n ja pohjoismaisten rahoittajien väliset verkostot) kanssa laajoihin maaseutuelinkeinoja ja ruokaketjua koskeviin tutkimusohjelmiin. Euroopan unionin ja laajemminkin puitteissa tapahtuvaan tutkimukseen osallistuminen on perusteltua muun muassa sellaisissa globaaleissa aiheissa kuin ilmastonmuutos ja sen tuomat vaikutukset, ruokaturva ja kestävä ruoantuotanto. Näillä on merkittävä vaikutus myös Suomen maaseutuelinkeinoin ja ruokajärjestelmän kilpailukykyyn sekä vientimahdollisuuksiin.

1.3. Toiminnallinen tehokkuus

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut Makeran toiminnalle vuotta 2024 koskien seuraavat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet;

- Makeran johtokunnan tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että rahaston toiminnalla edistetään hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista. Lisäksi johtokunnan tulee huomioida Orpon hallitusohjelman tavoitteiden ja rahastoa koskevien hallitusohjelmakirjausten vaikutus rahaston toimintaan.
- CAP-suunnitelmakaudella 2023–2027 Makeran rooli valtiontakausten myöntäjänä kasvaa. Makeran johtokunnan tulee aktiivisesti kiinnittää huomiota rahaston maksuvalmiuden turvaamiseen sekä seurata rahaston vastuulle jäävien takaustappioiden määrän kehitystä.
- Makeran johtokunnan tulee kiinnittää huomiota, että tilintarkastuskertomuksessa ja MMM:n tilinpäätöskannanotossa esiin nostetut seikat huomioidaan rahaston toiminnassa.

Maatilatalouden kehittämisrahaston johtokunta ei asettanut rahastolle toiminnallisia tavoitteita kertomusvuodelle.

Makeran johtokunta on todennut maa- ja metsätalousministeriön asettamat toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet ja katsoo, että näitä tavoitteita on toteutettu rahaston toiminnassa.

Makeran tehtäviä hoidettiin maa- ja metsätalousministeriössä, Ruokaviraston eri osastoilla ja Valtiokonttorissa. Päätöksiä Makeran varoista tehtiin maa- ja metsätalousministeriössä, Ruokavirastossa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

1.4. Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Investointien rahoitus

Vuonna 2023 maatalouden investoinnit ja tilanpidon aloittamisen tukeminen rahoitettiin EU-osarahoitteisena talousarvion momentilta 30.10.40 (Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset) ja korkotukilainat momentilta 30.10.41 (Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki). Kansallisesti Makerasta rahoitettiin peruskuivatusta, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisia hankkeita, nuoren elinkeinoharjoittajan tilanpidon aloittamista ja osaa maatalouden energiatuotannon investointeja. Lisäksi eräisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain mukaisiin kohteisiin oli mahdollista myöntää valtionlainoja Makeran varoin.

Kertomusvuonna maatalouden investointiavustusten rahoitusta osoitettiin EU-osarahoitteisena valtion talousarvion momentilta 30.10.40 osoitettiin myöntämisvaltuutta rakennetukien toimeenpanoa varten 117 miljoonaa euroa. Lisäksi Makerasta osoitettiin 16.3.-15.10.2024 vireille tullessiin energiantuotannon investointihakemuksiin 10 miljoonaa euroa avustusta. Myöntämisvaltuutta jäi vuonna 2023 käyttämättä noin 54,2 miljoonaa euroa, jotka siirrettiin uudelleenkäytettäväksi vuodelle 2024. Siten rakennetukiin oli käytettävissä yhteensä 181,2 miljoonaa euroa, josta sidottiin 129,1 miljoonaa euroa (EU-osarahoitteinen 125,8 miljoonaa euroa ja Makerana 3,3 miljoonaa euroa).

Talousarviosta rahoitettavien investointiavustusten intensiteetti tukitasoittain vaihteli 25:stä 50 prosenttiin. Kaikkiaan vuonna 2024 rahoitettiin talousarviosta ja Makerasta 2638 kappaletta myönteistä maatalouden investointiavustuspäätöstä, joilla myönnettiin avustusta yhteensä noin 118,8 miljoonaa euroa. Kielteisiä päätöksiä tehtiin 348 kappaletta.

Makerasta rahoitettavien energiantuotannon investointikohteiden tuki oli 40 prosenttia. Kaikkiaan vuonna 2024 tehtiin 607 kappaletta myönteistä energiantuotannon investointiavustuspäätöstä, näistä 108 kappaletta rahoitettiin kokonaan kansallisesti Makerasta. Avustusta energiantuotannon investointeihin myönnettiin yhteensä 29,3 miljoonaa euroa, josta 3,3 miljoonaa euroa Makerasta. Makerasta rahoitettiin vuonna 2024 avustuksena myös porotalouden investointeja 2 miljoonalla eurolla, nuoren elinkeinoharjoittajan tilanpidon aloittamista 200 000 eurolla ja kolttien asuntorakentamista 25 300 eurolla. Lisäksi kolttien asuntorakentamiseen myönnettiin valtionlainaa 5 950 euroa. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä kolttalain tukiin kului yhteensä 2,2 miljoonaa euroa.

Maatalouden investointiavustusten lisäksi valtion talousarvion momentilta 30.10.40 rahoitettiin mm. EU-osarahoitteisena rakennetukilain mukaisia maatalouden tilanpidon aloittamistukia 288 kappaletta (10,4 miljoonaa euroa) ja porotalouden sekä luontaiselinkeinojen rakennetukilain Makerasta 8 kappaletta (200 000 euroa).

Taulukko 1. Makerasta kansallisesti rahoitetut tuet, maatalous ja porotalous 2022–2024

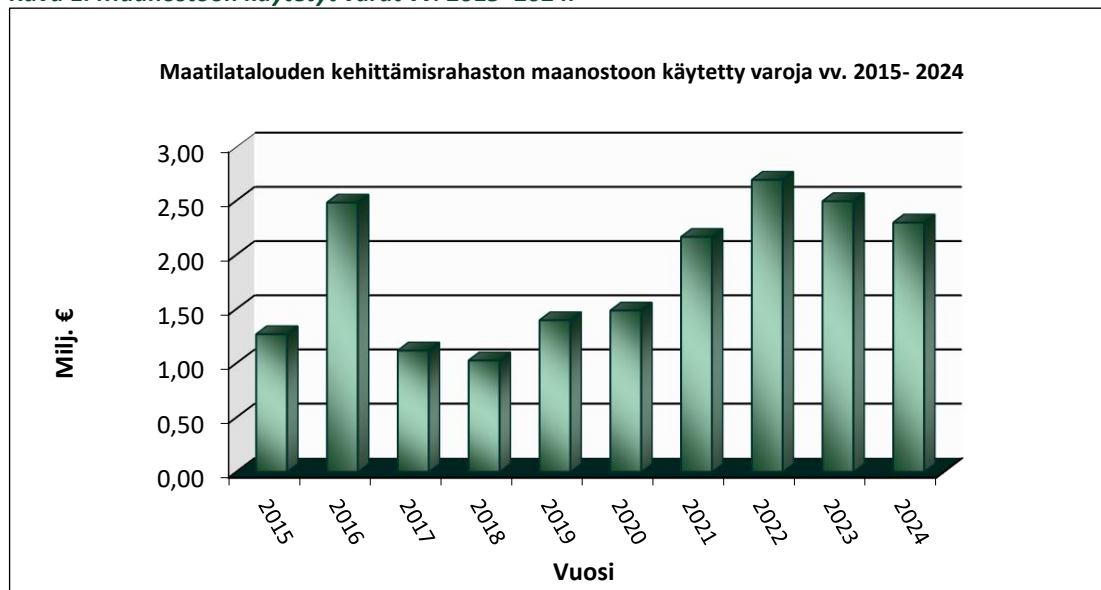
	2022		2023		2024	
	kpl	milj. euroa	kpl	milj. euroa	kpl	milj. euroa
Nuoren elinkeinoharjoittajan aloitustuki	0	0,00	13	0,33	8	0,20
Porotalouden ja luontaiselinkeinojen sekä kolttalain tuet	182	2,30	192	2,13	185	2,02
Energiantuotannon rakentamisinvestoinnit	0	0,00	216	8,40	108	3,30
Yhteensä	182	2,30	421	10,86	301	5,52

Maanostotoiminta

Tarkoituksenmukaisilla tilusjärjestelyillä pyritään parantamaan huoltovarmuutta ja ruuantuotannon kannattavuutta. Tilusjärjestelytoimintaan liittyvällä rahaston maanhankinnalla pyritään tehostamaan tilusjärjestelyjen perusteltuja myönteisiä maatilataloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia sekä myös ilmasto-vaikutuksia. Maanhankinnalla ja siihen liittyvillä tilusjärjestelyillä on mahdollista järkevöittää tilusten sijoittumista, kasvattaa aktiivitilojen pinta-alaa ja edistää tarkoituksenmukaista rakennemuutosta. Luonnonvarakeskuksen arvioinnin *Tilusrakenteen parantamistoimien yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi: Esiselvitys ja indikaattorikokoelma kokonaisvaltaisempaan arviointiin* (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 45/2019) mukaan käytettävissä oleva lisämaa vähentää pelton raivaustarvetta ja mahdollistaa ekologian ja monimuotoisuuden kannalta hyviä ratkaisuja tilusjärjestelyalueella. Maanhankintaan käytetyt varat palautuvat Makeraan pellon saajien maksamassa saamansa lisäpellon käyvän hinnan mukaan. Vuonna 2024 maata ostettiin 2,3 miljoonalla eurolla (2,5 miljoonalla eurolla vuonna 2023). Vuonna 2024 toteutettujen kauppojen kokonaispinta-ala oli 295 hehtaaria.

PELTOPANKKI-pilottia varten hankittiin maata viiteen tilusjärjestelyyn. Pilotin maanhankinnalla halutaan tukea mm. metsitystä, turvepeltojen ennallistamista, kosteikkojen perustamista ja vesitalousratkaisujen toteuttamista. Tavoitteena on kohdentaa valtion maanhankintojen kautta huonosti tuottavia peltoja ja muita alueita ilmaston sekä ympäristön kannalta parhaaseen käyttöön. Pilotin maanhankinta päättyy vuonna 2025 ja tuloksia pilotista raportoidaan Makeran johtokunnalle vuoden 2025 lopulta alkaen.

Kuva 1. Maanostoon käytetyt varat vv. 2015–2024.

Makeran hallinnassa oli vuoden 2024 lopussa maata yhteensä 1127 hehtaaria, josta 87 prosenttia on peltoa ja 13 prosenttia metsää. Vuonna 2023 hallinnassa oli 1027 hehtaaria ja vuonna 2022 hallinnassa oli 837 hehtaaria.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeiden haku vuodelle 2024 toteutettiin kaksivaiheisena. Aiehaku päättyi 23.3.2023 ja toisen vaiheen haku 13.9.2023. Saapuneista 61 aiehakemuksesta valittiin jatkoon 29 hakemusta. Varoja myönnettiin lopulta 15 maa- ja elintarviketalouden kehittämistä koskevaan uuteen tutkimushankkeeseen, yhteensä noin neljän miljoonan euron kokonaisrahoituksen verran. Tutkimusrahoitusta kohdennettiin haun painopisteiden mukaisesti seuraaviin painopisteisiin:

1. Suomen kotieläintuotannon kestävyys, sopeutumiskyky ja tuotannon vahvuudet kilpailuetuna (5 hanketta)
2. Maatalouden vesistökuormitus ja vesienhallinta/MATO2 (2 hanketta)
3. One Health - ihmiset, eläimet, kasvit ja ympäristö (7 hanketta)
4. Muut (1 hanke liittyen EU:n maatalouspolitiikkaan)

Eryteisesti toivottiin, että hankkeissa olisi mukana tulosten konkreettinen käytäntöön vieminen jo heti hankkeen alusta alkaen. Hankkeiden arvioinnissa kiinnitettiin yhä enemmän huomiota siihen, että hankkeet ovat monitieteisiä ja että mukana on myös ministeriön ja tutkimuslaitoksen/yliopiston ulkopuolisia rahoittajia. Kaikista rahoitettavista hankkeista on hankkeen lyhyt kuvaus myös ministeriön tutkimuksen sivuilla (www.mmm.fi/tutkimus -> MMM:n rahoittamat TKI-hankkeet -> Maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera) rahoitetut maa- ja elintarviketalouden TKI-hankkeet).

Vuoden 2024 aikana avattiin myös uusi kaksivaiheinen haku vuoden 2025 tutkimusvaroista. Ensimmäinen vaihe sulkeutui 21.3.2024 ja toinen vaihe sulkeutui 11.9.2024. Tämä oli ensimmäinen haku, joka toteutettiin uudessa haeavustuksia.fi-järjestelmässä. Muutoksena aikaisempaan järjestelmään nähden jokainen rahoitusta hakeva taho teki uudessa haussa oman hakemuksensa järjestelmään, kun

aikaisemmin koko hankekokonaisuudelta tuli vain yksi hankehakemus. Näin ollen hakijoita oli lukumääräisesti paljon (aiehaussa 117 hakijaa, 66 hankekokonaisuutta). Tämän haun painopisteet olivat:

1. Kasvintuotannon kilpailukyky muuttuvassa toimintaympäristössä
2. Erilaiset viljelijät ja päätöksentekoa ohjaavat ratkaisut tiloilla (MATO2-ohjelman teemasta 2)
3. Menestystä maatilayritysten liiketoimintaa, johtamista ja kilpailukykyä kehittämällä
4. Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kestävä ruokajärjestelmä

Hakuun tulleista 66 aiehakemuskokonaisuudesta jatkoon pääsi 28 kokonaisuutta (53 hakijatahoa). Näistä rahoitettaviksi ehdotettiin 13 hankekokonaisuutta, joissa oli yhteensä 25 hakijatahoa. Rahoituspäätökset näistä hankkeista tehdään vuoden 2025 puolella.

Makeran maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämisvaroin osallistuttiin kansainvälisiin tutkimusverkostoihin (ERA-NETit), jossa rahoitettiin maito- ja lihaketjujen ICT-teknologiaan, AI-pohjaisia teknologioita ilmastokestävyteen liittyen sekä kestäväen viljelyyn liittyviä systeemejä, yhteensä noin 570 000 eurolla. Lisäksi rahoitettiin Luken palvelusopimusta, joka käsittää mm. politiikkaohjelmien suunnittelua ja vaikuttavuusaineistoa, sekä tuettiin AgriHubi-verkoston toiminnan käynnistämistä.

Haku aika vuoden 2024 valtakunnallisille maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeille päättyi 15.2.2024. Makerasta rahoitettavan tutkimus- ja kehittämishankehaun pääteemat olivat:

1. Asuttavuus, kotoutuminen ja vastaanottavuus maaseutualueilla
2. Julkiset palvelulupaukset ja palveluverkkomuutokset – johdonmukaisuus, osuvuus ja tulevaisuus
3. Maaseudun talous ja sen merkitys taloudelliselle huoltovarmuudelle ja alueelliselle elinvoimalle

Määräaikaan mennessä saapui 20 rahoitushakemusta 14 hankkeeseen. Rahoitusta haettiin 1 675 773 euroa ja haettavana oli 510 000 euroa. Maaseutupoliitikan neuvoston hankeryhmän esityksestä maa- ja metsätalousministeriön rahoituksen päätöksellä rahoitettiin neljä hanketta. Rahoitettavien hankkeiden tulee tukea sekä maaseutupoliittisen kokonaisohjelman 2021–2027 että maaseutupoliitikan neuvoston tehtävien toteuttamista.

Lapin ELY-keskus avasi vuoden 2024 poro- ja luontaiselinkeinojen sekä kolttalueen kehittämistoimintaa koskevan tutkimushankehaun ajalle 8.1. – 31.3.2024. Tutkimuksen painopisteet olivat:

1. Poronhoidon oikeudellinen asema suhteessa poronhoitoalueella harjoitettavaan muuhun maankäyttöön (esim. matkailu, metsästys, teollinen maankäyttö); poronhoitolain mukaisen neuvotteluelvoitteen toteutuminen.
2. Porojen hyvinvointiin liittyvän sääntelyn, erityisesti eläinten hyvinvointilain vaikutukset poronhoitoon sekä tarpeet poron lajikohtaisen sääntelyn toteuttamiseksi.
3. Esiselvitys porotalouden tuottajaorganisaatiosta ja sopimustuotannon mahdollisuuksista.
4. Porotalouden varautuminen ja resilienssin vahvistaminen sekä toimintaympäristön muutosten (ilmasto, lainsäädäntö, turvallisuus, huoltovarmuus) hallintakeinot.
5. Hyvä porolaidun: laiduntiedon ja tiedonkeruun monipuolistaminen sekä monialainen kehittäminen.
6. Poronlihan ja muiden porotuotteiden elinkaariarviointi.

Määräaikaan mennessä saapui kuusi hakemusta. Avustusta haettiin yhteensä 696 973 euroa. Lapin ELY-keskus rahoitti kaksi tutkimushanketta (avustus myönnettiin 329 361 euroa). Rahoitetut hankkeet vastasivat tutkimushankehaun painopisteisiin ”Hyvä porolaidun: laiduntiedon ja tiedonkeruun monipuolistaminen sekä monialainen kehittäminen ja Poronlihan ja muiden porotuotteiden elinkaariarviointi.” Lapin ELY-keskuksen rahoittamat hankkeet ovat kertarahoitteisia. Rahoitettujen

hakkeiden toteuttajien kanssa Lapin ELY-keskus on pitänyt aloituspalaverit syksyllä 2024 aikana. Porotalous- ja luontaiselinkeinojen tutkimusneuvottelukunta piti vuoden aikana yhteensä viisi kokousta. Näistä yhdessä kokouksessa neuvottelukunnan jäsenet saivat informaatiota ajankohtaisista tutkimushankkeista.

Tutkimusten ja hankkeiden rahoitustilanne rahaston kirjanpidossa käy ilmi seuraavasta taulukosta.

Taulukko 2. Makerasta rahoitettujen tutkimusten ja kehittämishankkeiden rahoitustilanne 2024

Tutkimus tai hanke	Käynnissä 1.1.2024 (kpl)	Uusia (kpl)	Päättynyt (kpl)	Käynnissä 31.12.2024 (kpl)
Maaseutuelinkeinojen kehittämistoimintaa koskevat tutkimukset	72	19	28	63
Luontaiselinkeinojen ja porotalouden kehittämistoimintaa koskevat tutkimukset	10	2	0	12
Valtakunnalliset maaseudun tutkimus- ja kehittämishankkeet	7	8	2	13
Muut tutkimus- ja kehittämishankkeet sis. kriisituen	2	1	1	2
Yhteensä	91	30	31	90

Kolttien asiainhoidon, kalavesien hoidon ja palvelutuki

Vuonna 2024 Makerasta myönnettiin kolttien asiainhoitoon, kalavesien hoitoon ja palvelutukeen yhteensä 250 000 euroa.

Kolttien asiainhoidon kulujen korvaamiseen maa- ja metsätalousministeriö osoitti kolttalain 57 §:n perusteella 90 000 euroa, josta 64 700 euroa kolttien luottamusmiehen ja sihteerin palkkioihin sosiaalikuluihin ja loput 25 300 euroa Kolttien kyläkokouksen toiminnasta aiheutuviin muihin kuluihin, kuten kokouspalkkioihin ja matkakuluihin. Viime vuosina asiainhoidon tehtävien määrä on lisääntynyt ja kehittynyt ja Kolttien kyläkokouksen osallistuminen kolttasaamelaisten edustajana esimerkiksi saamelaisten oikeuksia, koltansaamen kieltä, kulttuuria ja koltta-aluetta koskeviin prosesseihin ja hankkeisiin on tärkeä osa kyläkokousjärjestelmän toimintaa. Vuonna 2024 iso tapahtuma oli kolttien asuttamisen 75-vuotisjuhla.

Kolttien palvelutukeen Kolttakulttuurisäätiölle maa- ja metsätalousministeriö osoitti kolttalain 13 §:n perusteella 110 000 euroa. Tämä tuli käyttää hankehakemuksen mukaisesti palkka- ja sosiaalikuluihin, matkakuluihin, toimistokuluihin sekä Kolttakulttuurisäätiön kiinteistöjen ylläpitokustannuksiin. Vuonna 2024 Kolttakulttuurisäätiön ajama Talvikylä-hanke eteni siten, että Sevettijärvellä purettiin vanha kyläpaja-rakennus ja sen tilalle valmistui Inarin kunnan rakennuttama koulukeskuksen uudisrakennus, jonka yhteiskäyttötila tulee osaltaan palvelemaan koltansaamen kielen ja kolttasaamelaisen kulttuurin monikäyttöisenä tilana ja mahdollistaa aiempaa monipuolisemman toiminnan alueen kokoontumispaikkana. Kolttakulttuurisäätiö on sitoutunut pitkäaikaiseksi vuokranmaksajaksi rakennukseen.

Koltta-alueen kalavesien hoidon tukemiseen maa- ja metsätalousministeriö osoitti kolttalain 11 §:n perusteella 50 000 euroa. Määräraha tuli käyttää koltta-alueen hoitotyöryhmän hyväksymän toimintasuunnitelman mukaisesti, mutta huomioiden se, että määräraha oli 15 000 euroa anottua

pienempi. Tuki tuli käyttää suunnitelman mukaisesti pääosin muuhun kalaston hoitoon kuin kalojen istutukseen.

Valtion vastuut ja valtioneuvokset

Valtio on luottolaitokselle vastuussa 100 prosenttiin asti niistä vuodesta 1992 lähtien myönnettyjen maaseutuelinkeinolain mukaisten valtionlainojen lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja. Makenan vastuusitoumukset koskevat elinkeinoharjoittajina toimiville kotitalouksille myönnettyjä valtionlainoja.

Vuoden 1993 alusta lukien valtio on ollut edellä mainituin tavoin 80 prosenttiin asti vastuussa ennen vuotta 1992 maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyjen maatilatalouden luottojen menetyksistä. Edellytyksenä on, että lainaa ei olisi voitu ennen vuotta 1993 irtisanoa.

Rahaston vastuut luottolaitoksille olivat 31.12.2024 yhteensä 9,4 miljoonaa euroa (11,8 miljoonaa euroa vuonna 2023). Lisäksi rahastolla on yhteensä 78,9 miljoonaa euroa lainojen takausvastuita.

Taulukko 3. Valtion vastuut 31.12.2024 (euroa)

Vastuu %	1.1.2024	Muutos 2024	31.12.2024
100	11 784 343,54	-2 369 348,68	9 414 994,86
80	1 238,75	-1 238,75	0,00
Yhteensä vastuusitoumukset	11 785 582,29	-2 370 587,43	9 414 994,86

Maatalouden rakennetuista annetun lain vuoden 2023 alusta voimaan tulleen muutoksen mukaan valtioneuvoksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 240 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 oli mahdollista myöntää valtioneuvokaus enintään 15,0 miljoonan euron lainapääomalle; takauksia myönnettiin 31 kpl (25 kpl vuonna 2023, 19 kpl vuonna 2022), yhteensä valtioneuvokaus myönnettiin noin 7,7 miljoonan euron lainapääomalle (5,7 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 10,7 miljoonaa euroa vuonna 2022).

Takauksen kohteena olevien investointien ja tilanpidon aloittamisen keskimääräinen tukikelpoinen kustannus oli noin 880 000 euroa (1 023 000 euroa vuonna 2023 ja 980 000 euroa vuonna 2022). Takausta myönnettiin keskimäärin noin 247 000 euron lainapääomalle (vuonna 2023 keskimäärin noin 228 000 euron lainapääomalle ja vuonna 2022 keskimäärin 346 000 euron lainapääomalle).

Valtioneuvokautta voidaan myöntää lypsy- ja nautakarjainvestointien, sikatalouden, lihasiipikarjatalouden, lammas- ja vuohitalouden, hevostalouden, kasvihuonetuotannon rakentamisinvestointeihin ja energiainvestointeihin sekä nuoren viljelijän tilanpidon aloittamiseen. Valtion takaama lainamäärä väheni 75,68 miljoonaan euroon.

Taulukko 4. Valtion takaama (rakennnetukilaki) lainamäärä vuosina 2019–2024 (euroa)

Vuosi	
2019	57 596 201
2020	67 892 979
2021	76 864 976
2022	80 164 903
2023	75 679 531
2024	70 189 345

Maatilojen maksuvalmiuslainat

Vuoden 2024 lopussa valtion takaama lainamäärä tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville maatalousyrittäjille oli yhteensä 8,7 miljoonaa euroa (laki 922/2016 takauksia 0,3 miljoonaa ja laki 232/2019 8,4 miljoonaa), vuoden 2023 lopussa lainamäärä oli 16,8 miljoonaa.

Taulukko 5. Makeran maksuvalmiusongelmallisille tiloille (922/2016) valtion takaama lainamäärä 2019–2024 (euroa)

Vuosi	
2019	21 276 387
2020	14 814 207
2021	10 928 553
2022	6 155 369
2023	2 377 957
2024	323 503

Taulukko 6. Makeran maksuvalmiusongelmallisille tiloille (232/2019) valtion takaama lainamäärä 2019–2024 (euroa)

Vuosi	
2019	16 503 634
2020	22 691 395
2021	25 847 490
2022	21 124 667
2023	14 381 211
2024	8 351 591

Valtiontakauksista mahdollisesti aiheutuvat menot maksetaan Makeran varoista. Aikaisempina vuosina kehittämisrahaston menetykset vastuiden toteutumisesta ovat olleet melko vähäisiä, mutta tilikaudesta 2020 lähtien menetykset ovat kasvaneet. Vuonna 2024 takauksista aiheutui 1,45 miljoonaa euroa tappioita. Saatujen takausprovisioiden määrä oli 1,1 miljoonaa euroa. Valtion varoista myönnettyjen lainojen valtionvastuuhyvityksiä maksettiin 0,14 miljoonaa euroa tilikauden aikana.

Taulukko 7. Makeran maksamat valtionvastuuhyvitykset ja takaustappiot (euroa)

Vuosi	Valtiontakaus	Valtionvastuuhyvitykset	Yhteensä	Saadut takausprovisiot
2019	293 852	586 399	880 251	1 204 445
2020	1 660 905 ¹	0	1 660 905	1 243 222
2021	2 475 741 ¹	0	2 475 741	1 301 964
2022	2 758 018 ¹	0	2 758 018	1 305 285
2023	2 005 474 ¹	0	2 005 474	1 210 329
2024	1 444 918	139 900	1 584 818	1 110 209
Yhteensä	10 638 908	726 299	11 365 207	7 375 454

¹Summa koostuu kokonaan maksuvalmiuslainojen takaustappioista.

Takaisinperinnät

Makeran varoista myönnettyjä tukia koskevia takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 9 kappaletta vuonna 2024 (9 kappaletta vuonna 2023 ja 25 kappaletta vuonna 2022). Takaisinperittäväksi määrättiin kaikkiaan vuonna 2024 noin 70 000 euron (vuonna 2023 noin 55 000 euron ja vuonna 2022 noin 196 000 euron) verran avustusta, joista vuoden 2024 aikana saatiin takaisinperityksi noin 57 000 euroa (vuoden 2023 aikana noin 14 000 euroa ja vuoden aikana 2022 noin 136 000 euroa). Lisäksi vuoden 2024 takaisinperintäpäätöksiin kohdistuvia korkoja perittiin noin 6 000 euroa (vuonna 2023 noin 700 euroa ja vuonna 2022 noin 13 000 euroa). Saatavien perintä jatkuu edelleen vuonna 2025.

Makeran vuonna 2023 uudet perintään tulleet takaisinperinnät ovat kokonaan kansallisesti rahoitettuja. Ohjelmakauden 2014–2020 rahoituksessa Makeran rahoittamista tuista poistui EU-osarahoitteiset tuet. Tämä on vaikuttanut vähentävästi Makeran takaisinperintöjen määrään.

Taulukko 8. Makeran varoista myönnettyjen tukien takaisinperinnät (euroa)

Vuosi	Perintäpäätöksiä tehty (kpl)	Perittäväksi määrätty pääoma	Peritty pääoma	Peritty korkoja
2019	10	214 000	52 000	4 000
2020	7	98 000	8 000	0
2021	13	175 000	44 000	8 000
2022	25	196 000	136 000	13 000
2023	9	55 000	14 000	700
2024	9	70 000	57 000	6 000
Yhteensä	73	808 000	311 000	31 700

1.5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Makeralla ei ole palkattua henkilökuntaa. Makeran hallinnolliset tehtävät sekä maksuliikenne- ja kirjanpito tehtävät hoidetaan Ruokaviraston maaseutulinjalla ja tilojen myyntihintasaamisten sekä kolttu- ja peruskuivatuslainojen perintä hoidetaan Valtiokonttorissa. Maa- ja metsätalousministeriössä Makeraan liittyviä tehtäviä hoidetaan ruokaosastolla.

1.6. Tilinpäätösanalyysi

1.6.1. Rahoituksen rakenne

Makeran vuoden 2024 käyttösuunnitelma on esitetty yksityiskohtaisesti liitteessä 2. Alla olevassa taulukossa 9 on kooste tulo- ja menoeristä vuosilta 2020–2024.

Taulukko 9. Käyttösuunnitelma vv.2020–2024, miljoonaa euroa

TULOT JA MENOT MILJ. EUROA			Kertynyt/sidottu				
TULOT	Muutos 2023–2024		2024	2023	2022	2021	2020
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Lainojen korot ja lyhennykset	-1,14	-30,5	2,60	3,74	5,19	6,41	7,87
Tilojen myyntihintojen korot ja lyhennykset	1,44	84,5	3,15	1,71	0,56	2,44	1,85
Muut tulot	-0,07	-5,1	1,32	1,39	1,45	1,43	4,41
Yhteensä	0,23	3,4	7,07	6,84	7,20	10,29	11,13
Siirtyneet sitomattomat varat	-16,95	-12,9	114,16	131,11	97,76	117,15	48,63
Lainojen ja avustusten peruutukset	-0,04	-37,9	0,07	0,11	0,05	0,05	0,03
Siirto valtion talousarviosta	0,00	0,0	0,00	0,00	43,70	0,00	166,80
Yhteensä	-16,99	-12,9	114,23	131,22	141,51	117,20	215,46
Tulot yhteensä	-16,76	-12,1	121,30	138,06	148,71	127,49	226,59
MENOT							
Sijoitusmenot	-0,28	-10,7	2,30	2,58	2,69	2,20	1,49
Kulutusmenot	-7,78	-36,5	13,54	21,31	14,90	27,54	107,95
Menot yhteensä	-8,06	-33,7	15,84	23,90	17,60	29,73	109,44
Siirtyy sitomattomina seuraavalle vuodelle	-8,71	-7,6	105,45	114,16	131,11	97,76	117,15

Makeran tulo-rahoitus koostuu rahaston oman toiminnan tuloista. Oman toiminnan tuloja ovat lainasaamisten lyhennykset ja korot, rahaston varoilla hankittujen maa- ja vesialueiden myyntihinnat sekä muut tulot, joista suurimpana tuloeränä on maanvuokratulot. Tulojen ennustaminen on vaikeaa niiden luonteen takia. Tuloihin kuuluvat myös edelliseltä vuodelta siirtyneet sitomattomat varat sekä lainojen ja avustusten peruutukset.

Valtionlainojen koroista ja lyhennyksistä kertyi yhteensä 2,60 miljoonaa euroa. Lainakanta supistui edelleen, minkä vuoksi lainoista kertyi noin 1,14 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023, jolloin kertyi 3,74 miljoonaa euroa. Vuonna 2022 lainasaamisista kertyi vielä 5,19 miljoonaa euroa.

Tilojen myyntihintojen korkoihin ja lyhennyksiin on sisällytetty myös tilojen myynnit virastoille ja laitoksille. Tilojen myynti kaksinkertaistui edellisestä vuodesta.

Oman toiminnan tuloja kertyi vuonna 2024 yhteensä 7,07 miljoonaa euroa, vuonna 2023 yhteensä 6,84 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 yhteensä 7,20 miljoonaa euroa. Kertyneet tulot on esitetty ilman vuodelta 2023 siirtyneitä sitomattomia varoja. Kaikkiaan tulot vuonna 2024 olivat 121,30 miljoonaa euroa, vuonna 2023 tulot olivat 138,06 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 tulot olivat 148,71 miljoonaa euroa.

Menojen rakenne muuttui vuodesta 2021 kun kansallisesti rahoitettavat rakennetukiavustukset siirrettiin budjettitalouden puolelta maksettaviksi. Pääosa menoista, noin 13,5 miljoonaa euroa (vuonna 2023 osuus menoista oli noin 21,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 osuus oli noin 14,9 miljoonaa euroa), aiheutui kulutusmenoista, joissa suurin erä oli myönnetyt avustukset ja toiseksi suurin erä kasvavat vakuustoiminnan menot. Sijoitusmenojen osuudeksi jäi noin 2,3 miljoonaa euroa (vuonna 2023 noin 2,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 noin 2,7 miljoonaa euroa).

Rahaston sijoitusmenot supistuivat 0,3 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta ja kulutusmenot supistuivat 7,8 miljoonaa euroa.

1.6.2. Käyttösuunnitelman toteutuminen

Käyttösuunnitelma vahvistettiin 1.2.2024 ja sitä muutettiin siirtyvän erän kasvaessa ja kulutusmenoihin ohjattiin lisävaroja vakuustoiminnan kasvaneita menoja varten.

Taulukko 10. Maatilatalouden kehittämisrahaston vuoden 2024 käyttösuunnitelman muutokset, miljoonaa euroa

TULOT	Käyttös.	
	1.2.2024	Käyttös.muutos 17.10.2024
V. 2023 siirtyneet sitomattomat varat	102,86	114,16
Rahaston omat tulot arvioitiin	6,30	6,30
Lainojen ja avustusten peruutukset	0,10	0,10
Yhteensä	109,26	120,56
MENOT		
Sijoitusmenoihin ohjattiin	2,60	2,60
Kulutusmenoihin ohjattiin	12,99	22,99
Yhteensä	15,59	25,59
Sitomattomaksi jäävä osuus	93,67	94,97

Makeran tulot toteutuivat vuonna 2024 suunniteltua suurempina¹. Kaikkiaan tuloja kertyi 121,30 miljoonaa euroa eli 0,74 miljoonaa euroa käyttösuunnitelmassa arvioitua enemmän.

Suunnitelluista menoista sidottiin vain 61,9 prosenttia. Arvioiduista sijoitusmenoista toteutui 88,7 prosenttia ja kulutusmenoista toteutui 58,9 prosenttia. Käyttösuunnitelmassa muutos arvioituun johdettiin hakemusten odotettua pienemmästä määrästä. Maatalouden tuotantokustannukset lähtivät nousuun vuonna 2022 nopeampaa kuin tuottajahinnat. Tämän kehityksen seurauksena kaikkia investointihankkeita ei toteuteta siinä laajuudessa kuin mitä myönteisten investointitukipäätösten perusteella voisi olettaa.

Vuodelle 2025 siirtyi sitomattomia varoja 105,45 miljoonaa euroa. Käyttösuunnitelman arvion mukainen sitomattomien varojen määrä, 94,97 miljoonaa euroa, ylittyi 10,48 miljoonalla eurolla.

1.6.3. Tuotto- ja kululaskelma²

Rahaston tuotot koostuvat toiminnan tuotoista ja rahoitustuotoista. Rahoitustuotot kattoivat noin 29 prosenttia tuotoista ja toiminnan tuotot 71 prosenttia.

Toiminnan tuotot koostuvat maksullisen toiminnan tuotoista, rahastolle hankittujen tilojen vuokrista ja käyttökorvauksista sekä muista toiminnan tuotoista. Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat lähes 1,5 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta.

Rahoitustuotot koostuvat pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten korkotuotoista sekä takausprovisioista. Ne on kirjattu suoriteperusteella. Rahoitustuotot laskivat edellisvuodesta noin 0,27 miljoonaa euroa.

Rahaston kulut koostuvat toiminnan kuluista, rahoituskuluista sekä siirtotalouden kuluista. Siirtotalouden kulujen osuus rahaston kuluista on reilut 93 prosenttia. Toiminnan kulujen osuus oli vajaan 6 prosenttia ja rahoituskulujen osuus oli vajaan prosentin.

Toiminnan kulut koostuvat maan ostoista, henkilöstökuluista, palvelujen ostoista ja muista kuluista. Kuluista pääosa kertyi maan ostoista. Varastojen muutos koskee maa-alueita. Palvelujen ostot kasvoivat edellisvuodesta. Muihin kuluihin sisältyvät myös muun muassa verot ja muut pakolliset maksut. Kaikkiaan toiminnan kulut kasvoivat lähes 1,5 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna johtuen varaston muutoskirjauksesta.

Rahoituskulut koostuvat pääosin keskusrahallaitosten hoitopalkkioista ja takausluottojen hoitokorvauksista. Lisäksi rahoituskuluissa on lainasaamisten tileistä poistot sekä epävarmojen tukisaatavien arvostamiskirjauksesta johtuva luottotappiokirjaus.

¹ Luku 5. Liitetiedot
Rahaston tilinpäätöksen liite 2: Rahaston varojen käyttösuunnitelma
TULOT (milj. euroa)

² Luku 2. Tuotto- ja kululaskelma

Siirtotalouden kulut koostuvat maksetuista avustuksista sekä siirtotalouden kulujen palautuksista. Ne olivat 48,5 miljoonaa euroa (17,5 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 35,9 miljoonaa euroa vuonna 2022). Siirtotalouden kulut kasvoivat noin 31 miljoonalla eurolla vuodesta 2023.

Siirtotalouden kulujen reilu kasvu johtuu siitä, että myönnettyt avustukset on tänä vuonna ensimmäisen kerran kirjattu tilinpäätökseen myöntöperusteisesti.

Toiminnan nettotulos (JÄÄMÄ I) kasvoi edellisestä vuodesta ja oli 0,21 miljoonaa euroa. Rahoitustuottojen ja kulujen jälkeen tulos (JÄÄMÄ II) oli 1,25 miljoonaa euroa. Siirtotalouden tuottojen ja kulujen jälkeen tilikauden kuluja jäämä (JÄÄMÄ III) supistui -47,3 miljoonaa euroon, kun se vuonna 2023 oli -16,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2022 oli ollut -34,5 miljoonaa euroa.

1.6.4. Tase³

Makeran taseen loppusumma on supistunut edellisestä vuodesta 18,1 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 taseen loppusumma oli 319,2 miljoonaa euroa (vuonna 2023 loppusumma oli 337,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2020 se oli 353,9 miljoonaa euroa).

Vastaavaa

Rahaston tase koostuu lainasaamisista, joihin sisältyvät valtionlainat ja kauppahintasaamiset, sekä vaihto-omaisuudesta, lyhytaikaisista saamisista ja rahavaroista. Lainasaamisia oli vuoden 2024 lopussa 9,6 miljoonaa euroa, (vuoden 2023 lopussa 12,1 ja vuoden 2022 lopussa 15,8 miljoonaa euroa), mistä taseen pitkäaikaisia lainasaamisia oli 7,7 miljoonaa euroa (9,5 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 12,6 miljoonaa euroa vuonna 2022) ja lyhytaikaisia 2,3 miljoonaa euroa (3,1 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 3,2 miljoonaa euroa vuonna 2022). Lainasaamisten⁴ (lainat ja kauppahintasaamiset) määrä on laskenut yhtäjaksoisesti vuodesta 2004, koska uusia lainoja ei ole enää juuri myönnetty. Vuonna 2024 lainakanta supistui noin 2,5 miljoonaa euroa, hieman edellisvuotta vähemmän. Lainasaamisten muutos vuosina 2020–2024 on esitetty alla olevassa taulukossa 11.

Taulukko 11. Lainasaamisten muutos 2020–2024

	Muutos 2023–2024		2024	2023	2022	2021	2020
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Saldo 1.1.	-3,8	-23,9	12,1	15,8	20,8	26,7	33,8
Uudet*	-0,1	-83,7	0,0	0,1	0,0	0,2	0,3
lyhennykset	1,4	-36,1	-2,5	-3,9	-5,0	-6,0	-7,5
Saldo 31.12	-2,5	-20,3	9,6	12,1	15,8	20,8	26,7

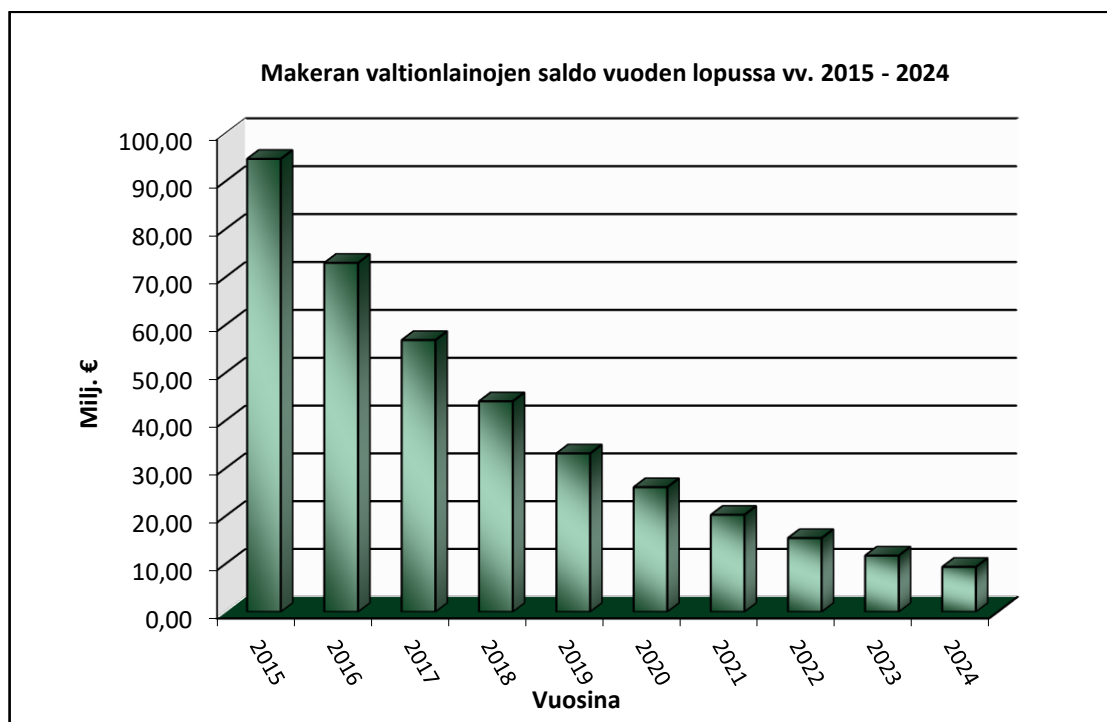
³ Luku 3. Tase.

⁴ Liitteessä 15 on selvitys talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston myöntämistä lainoista ja kauppahintasaamisista 31.12.2024.

Vuonna 2024 korkoja kertyi 0,2 miljoonaa euroa (0,3 vuonna 2023 ja 0,3 vuonna 2022), uusia lainoja myönnettiin 0,01 miljoonaa euroa (0,1 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 0,01 miljoonaa euroa vuonna 2022) ja lyhennyksiä kertyi 2,5 miljoonaa euroa (3,9 vuonna 2023 ja 5,0 vuonna 2022).

Lainakanta koostuu pääosin valtionlainoista. Vuoden 2024 valtionlainojen saldo oli 9,4 miljoonaa euroa (11,8 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 15,5 miljoonaa euroa vuonna 2022). Alla olevassa kuvassa 2 on esitetty valtionlainojen saldo vuosina 2015–2024.

Kuva 2. Makeran valtionlainojen saldo vuoden lopussa vv. 2015–2024, miljoonaa euroa

Valtionlainasaamisten järjestämättömät ja 0-korkoiset lainasaamiset ovat 0,81 miljoonaa euroa 31.12.2024 (1,53 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 1,79 miljoonaa euroa vuonna 2022). Alla olevassa taulukossa 12 on esitetty järjestämättömät ja 0-korkoiset lainasaamiset vuosina 2020–2024.

Taulukko 12. Makeran järjestämättömät ja muut 0-korkoiset

	Muutos 2023–2024		2024	2023	2022	2021	2020
	Milj.€	%	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€	Milj.€
Valtionlainat	-0,68	-48,8	0,72	1,40	1,55	1,60	1,80
Kolttalainat	0,00	-23,1	0,00	0,01	0,03	0,10	0,07
Peruskuivatuslainat	0,00	62,1	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Kauppahinnat	-0,04	-36,0	0,08	0,12	0,20	0,25	0,27
Yhteensä	-0,72	-47,1	0,81	1,53	1,79	1,96	2,16

Vaihto-omaisuus (tavarat) käsittää rahaston ostamat tilat. Vaihto-omaisuus supistui 8,07 miljoonaan euroon edellisvuoden 8,75 miljoonasta eurosta. Tiloja on hankittu tilusjärjestelyjä varten.

Pitkäaikaiset saamiset rahastolla ei ole pitkäaikaisia saamisia.

Lyhytaikaiset saamiset koostuvat siirtosaamisista ja muista lyhytaikaisista saamisista.

Siirtosaamisista valtaosa koostuu tilusjärjestelysaamisista sekä lainojen ja kauppahintasaamisten siirtyvistä koroista. Muita siirtosaamisia on jonkin verran, ne koskevat ELY-keskusten sekä rahalaitosten tuloutuksia Makeralle.

Muissa lyhytaikaisissa saamisissa suurin erä on lainasaamisten vuonna 2024 erääntyväksi arvioitu osuus 1,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2023 arvioitiin kertyväksi 2,7 miljoonaa euroa. Lisäksi muihin lyhytaikaisiin saamisiin sisältyvät tukimaksusaatavat ja tutkimuksiin ja hankkeisiin annetut ennakot. Tänä vuonna tehtiin alaskirjaus epävarmojen tukimaksusaatavien osalta perustuen jatkotoimenpideyksikön laskelmaan. Epävarmat tukimaksusaatavat johtuvat saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta.

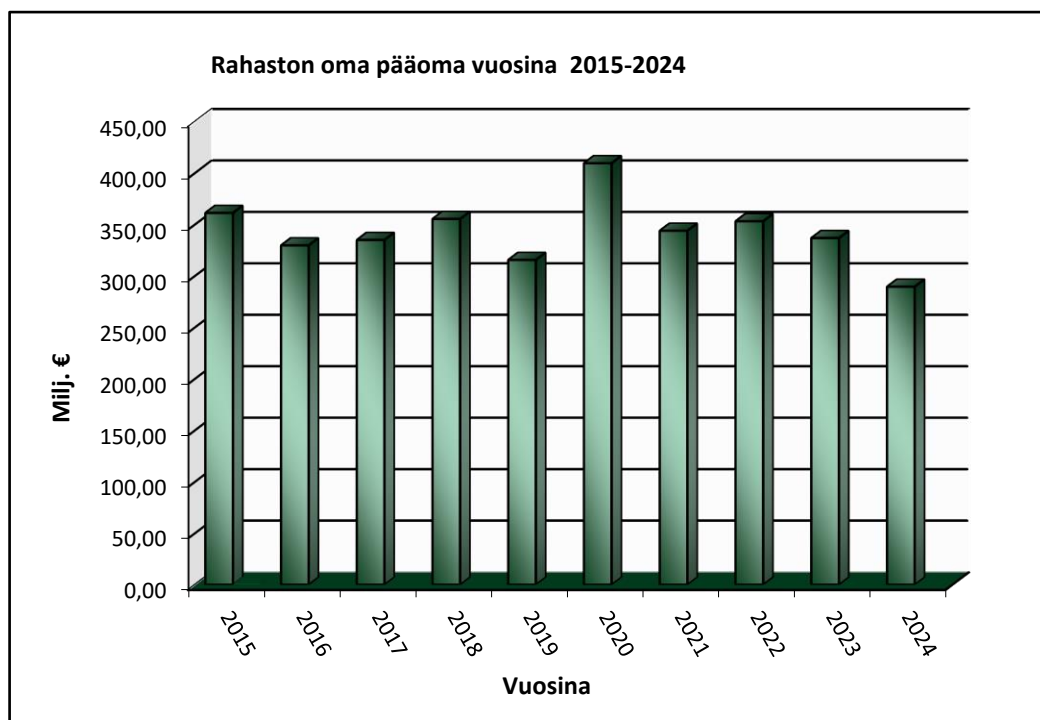
Tukimaksusaatavien määrä taseessa oli pienempi mitä edellisenä vuonna eli 0,07 miljoonaa euroa. Tutkimuksiin ja hankkeisiin ei annettu ennakoita.

Yhdystilisaatava valtiolta supistuivat 301 miljoonaan euroon edellisvuoden 316 miljoonasta eurosta (vuonna 2022 yhdystilisaatava oli 330 miljoonaa euroa). Laskua oli 14,9 miljoonaa euroa vuodesta 2023.

Vastattavaa

Maatilatalouden kehittämisrahaston oma pääoma on supistunut. Oma pääoma oli vuoden 2024 lopussa 289,5 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2023 lopussa oli 336,7 ja vuoden 2022 lopussa 353,0 miljoonaa euroa. Oma pääoma supistui edellisvuodesta 47,2 miljoonaa euroa, kun vuodesta 2022 vuoteen 2023 supistui 16,3 miljoonaa euroa. Alla oleva kuva 3 havainnollistaa kehitystä vuodesta 2014 alkaen.

Kuva 3. Makeran oma pääoma vuosina 2015–2024, miljoonaa euroa.

Vieras pitkäaikainen pääoma koostuu myönnetyistä avustuksista ja hankkeista jotka on myönnetty ennen vuotta 2023.

Vieras lyhytaikainen pääoma koostuu ostovelosta ja siirtovelosta. Osa lyhytaikaiseksi velaksi katsottuista siirtotalouden kuluista on kirjattu siirtovelkoihin.

1.6.5. Rahaston rahoituslaskelma

Rahaston likvidit varat vähenivät edellisen vuoden 316 milj. eurosta tarkasteluvuonna 15 milj. eurolla eli 301 milj. euroon. Rahastosta kulutusmenoina myönnetyt avustukset esitetään rahaston tilinpäätöksessä maksuperusteisesti, mikä vaikuttaa näkymään rahaston likviditeetistä eli sen kulloinkin käytettävissä olevista varoista.

1.7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Johtokunta on arvioinut, täyttääkö maatilatalouden kehittämisrahaston sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta sille talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetty tavoitteet ja todennut, että sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on seuraavat pääasialliset kehittämistarpeet, joiden vuoksi ryhdytään toimenpiteisiin:

1. Vuodesta 2015 alkaen osarahoitteisten investointiavustusten rahoitus on siirretty valtion talousarvioon. Kun ohjelmakauden aikana tehdään muutoksia rahoituslähteiden välillä, on tärkeää huolehtia siitä, että määrärahojen mitoitus on tasapainossa suhteessa niihin toimiin, jotka rahoitetaan Makerasta. Lisäksi on varmistettava, että myönnetyille valtiontakauksille on olemassa riittävä kate.
2. Johtokunta pitää tärkeänä, että Makerasta myönnettävät rahoitusjärjestelmän varat sekä valtiontakaukset kohdentuvat mahdollisimman tehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla ja että rahoituspäätöksiä tehtäessä kiinnitetään kokonaisvaltaisesti erityistä huomiota investoivien tilojen taloussuunnitteluun ja riskienhallintaan ja pitkälinjaiseen toiminta- ja maksukykyyn.
3. Johtokunta pitää tärkeänä, että toiminnan jatkuvuus ja laatuun liittyvä osaaminen varmistetaan hallinnon muutosten yhteydessä.

1.8. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Makeran tehtävien hoidossa ei vuonna 2024 ole ilmennyt väärinkäytöksiä.

2. Tuotto- ja kululaskelma

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1. - 31.12.2024		1.1. - 31.12.2023	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	3 066 159,00		1 591 401,74	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	175 366,58		169 241,75	
Muut toiminnan tuotot	5 012,12	3 246 537,70	1 343,84	1 761 987,33
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 978 421,64		1 522 972,58	
Ostot tilikauden aikana	2 302 574,08		2 502 936,58	
Varastojen lisäys (-)tai vähennys (+)	675 847,56		-979 964,00	
Henkilöstökulut	2 914,86		4 135,01	
Palvelujen ostot	40 947,36		30 498,87	
Muut kulut	12 494,77	-3 034 778,63	9 452,01	-1 567 058,47
JÄÄMÄ I		211 759,07		194 928,86
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 315 254,24		1 589 641,65	
Rahoituskulut	-279 905,21	1 035 349,03	-520 222,19	1 069 419,46
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
JÄÄMÄ II		1 247 108,10		1 264 348,32
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:lta	0,00	0,00	0,00	0,00
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	47 161 283,20		15 633 868,07	
Siirtotalouden kulujen palautukset	1 319 716,58	-48 480 999,78	1 915 956,08	-17 549 824,15
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-47 233 891,68		-16 285 475,83

4. Rahoituslaskelma

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTON RAHOITUSLASKELMA

	1.1.2024 - 31.12.2024	1.1.2023 - 31.12.2023
	€	€
OMA TOIMINTA		
Veronluonteiset tulot		
Palvelujen myynti, vuokrat, käyttökorvaukset ja muut toiminnan tulot	3 252 343,81	1 881 624,43
Korkotulot ja voiton tuloutukset	1 334 203,70	1 596 128,26
Tavaroiden ja palveluiden ostomenot	-2 142 320,18	-2 856 315,63
Henkilöstömenot	-2 914,86	-4 135,01
Muut menot	-12 169,01	-9 173,01
Korkomenot	-389 320,74	-409 481,78
OMAN TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 039 822,72	198 647,26
SIIRTOTALOUS		
Siirtotalouden tulot		
Tulonsiirrot elinkeinoelämälle	-19 567,710,11	-17 549 824,15
Muut tulonsiirrot kotimaahan		
SIIRTOTALOUDEN RAHAVIRTA	-19 567 710,11	-17 549 824,15
INVESTOINNIT		
Sijoitukset arvopapereihin	109 415,53	-110 740,41
Annetut lainat	56 889,65	-20 639,02
Annettujen lainojen takaisinmaksut	2 463 138,85	3 856 817,80
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 629 444,03	3 725 438,37
RAHOITUS		
Oman pääoman muutos		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
LIKVIDIEN VAROJEN MUUTOS	-14 898 443,36	-13 625 738,52
LIKVIDIT VARAT 1.1.	315 995 526,04	329 621 264,56
LIKVIDIT VARAT 31.12.	301 097 082,68	315 995 526,04

5. Liitetiedot

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Liitetiedot on numeroitu valtiovarainministeriön määräysten mukaisesti, jotta koko valtionhallinnossa olisi samat liitteet samoissa paikoissa. Niitä ei voi muuttaa. Jos jotain liitettä ei ole, sitä ei tarvitse esittää.

Käyttösuunnitelman seurantalaskelmassa **MENOT (milj. euroa) erotus** = sidottu - käyttösuunnitelma, jolloin suunnitelmaa pienempi toteutuma näkyy erotuksessa miinusmerkkisenä. Käyttösuunnitelman seurantalaskelmassa **TULOT (milj. euroa) erotus on aina ollut kertynyt - suunnitelma**.

Siirtotalouden kulujen myönnetyt avustukset on kirjattu myöntöperusteisesti tilinpäätökseen 2024. Aiemmin avustukset on kirjattu maksuperusteisesti.

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 2: Rahaston varojen käyttösuunnitelma

TULOT (milj. euroa)	Käyttö- suunnitelma v:lle 2024	Kertynyt v. 2024	Erotus (kertynyt- käyttö- suunn.)	Toteutunut %
1. Lainojen korot, lyhennykset ja ylimääräiset lyhennykset	4,30	2,60	-1,70	60,5
2. Tilojen myyntihintojen korot, lyhennykset ja ylimääräiset lyhennykset	1,00	0,08	-0,92	8,1
Maanseutuelinkeinolain kauppahinnat/ L 1295/90				
Maankäyttölain kauppahinnat/ L 353/58				
Porotilain kauppahinnat/ L 590/69				
Kolttien maajärjestely/ L 593/69				
Maatilain kauppahinnat/ L188/77				
Luontaiselinkeinolain kauppahinnat/ L610/84				
Porotalouslain kauppahinnat/ L 161/90				
Muut tulot sekä tulot myynneistä valtion virastoille ja laitoksille ¹		3,07	3,07	
	1,00	3,15	2,15	314,7
3. Valtiontakauksesta perittävät maksut	1,00	1,11		
4. Muut tulot	0,00			
Valtion takauksesta saatavat provisiot				
Muut korot		0,03		
Vuokratulot, tulot raivaus- ja rakentamiskustannusten sekä tie- ja kuivaus- ja metsänparannuskustannusten takaisin perinnästä sekä satunnaiset tulot		0,18		
	0,00	0,21	0,21	0,0
Tulot kohdista 1–4	6,30	7,07	0,77	112,2
5. Vuodelta 2023 siirtyneet sitomattomat varat (*)	114,16	114,16	0,00	100,0
6. Lainojen ja avustusten peruutukset	0,10	0,07	-0,03	69,7
Yhteensä	120,56	121,30	0,74	100,6

¹ Sisältää tilojen myynnit

Maatilatalouden kehittämisrahaston MENOT (milj. euroa)

Käyttö- suunni- telma	Sidottu	Sitomatta	Toteutunut
V:lle 2024 milj. €	V:lle 2024 milj. €	V:lle 2024 milj. €	V:lle 2024 %

MENOT
A. Sijoitusmenot

1. Maanhankinta	2,30	2,30	0,00	100,0
2. Lainat				
2. 1. Porotalous-, luontaiselinkeino- ja kolttalainat (kansallisesti rahoitettava)	0,30	0,01	-0,29	2,0

Sijoitusmenot yhteensä	2,60	2,30	-0,30	88,7
-------------------------------	-------------	-------------	--------------	-------------

B. Kulutusmenot

1. Avustukset				
1. 1. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoitus- ja rakennetukilakien sekä kolttalain mukaiset avustukset	2,80	2,14	-0,66	76,6
1. 2. Rakennetukilain (1476/2007) mukaiset avustukset (kansallisesti rahoitettava)	10,00	3,31	-6,69	33,1

Avustukset yhteensä	12,80	5,46	-7,34	42,6
----------------------------	--------------	-------------	--------------	-------------

2. Rahalaitoksille maksettavat hoitopalkkiot	0,08	0,07	-0,01	84,5
3. Maa- ja elintarviketalouden tutkimus- ja kehittämishankkeet	5,00	5,00		100,0
4. Luontaiselinkeinojen ja porotalouden kehittämistoimintaa koskeva tutkimus	0,35	0,33	-0,02	94,1
5. Vakuustoiminnan menot	3,00	1,44	-1,56	48,2
6. Valtakunnalliset tutkimus- ja kehittämishankkeet	0,51	0,51		100,0
7. Kolttien asiainhoidon, kalavesien hoidon ja palvelutuen kulut	0,25	0,25		100,0
8. Muut menot	1,00	0,48	-0,52	47,9

Muut kulutusmenot yhteensä	10,19	8,08	-2,11	79,3
-----------------------------------	--------------	-------------	--------------	-------------

Kulutusmenot yhteensä	22,99	13,54	-9,45	58,9
------------------------------	--------------	--------------	--------------	-------------

Sijoitus- ja kulutusmenot yhteensä	25,59	15,84	-9,75	61,9
---	--------------	--------------	--------------	-------------

Siirtyy sitomattomina varoina vuodelle 2025	94,97	105,45	10,48	111,0
--	--------------	---------------	--------------	--------------

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 3: Henkilöstökulujen erittely

	2024	2023
Henkilöstökulut	2 315,00	2 454,00
Palkat ja palkkiot	2 315,00	2 454,00
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Henkilösivukulut	342,26	385,34
Eläkekulut	324,95	363,75
Muut henkilösivukulut	17,31	21,59
Yhteensä	2 657,26	2 839,34
Johdon palkat ja palkkiot	277,00	260,00
josta tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut	0,00	0,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00
Lomapalkkavelka	0,00	0,00

Henkilöstökuluiksi on tässä katsottu johtokunnan, porotalouden ja luontaiselinkeinojen neuvottelukunnan kokouspalkkiot.

Johtokunnan jäsenten palkkiot on esitetty liitteessä myös erikseen.

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 6: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2024	2023	Muutos 2024–2023
Korot euromääräisistä saamisista	230 429,26	387 541,64	-157 112,38
Muut rahoitustuotot	1 084 824,98	1 202 100,01	-117 275,03
Rahoitustuotot yhteensä	1 315 254,24	1 589 641,65	-274 387,41
Rahoituskulut	2024	2023	Muutos 2024–20203
Korot euromääräisistä veloista	36 385,32	7 517,61	28 867,71
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistä poistot	-109 415,53	110 740,41	-220 155,94
Muut rahoituskulut	352 935,42	401 964,17	-49 028,75
Rahoituskulut yhteensä	279 905,21	520 222,19	-240 316,98
Netto	1 035 349,03	1 069 419,46	-34 070,43

Lainananto lainansaajasektoreittain

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 7: Rahastosta annetut lainat

€	Lainapääoma 31.12.2024	Lisäys 2024	Vähennys 2024	Lainapääoma 31.12.2023	Pääomamuutos 2024–2023
Yritykset ja asuntoyhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
-Julkiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
-Yksityiset yritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Asuntoyhteisöt	0	0	0	0	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	8 006 440,63	0,00	2 161 931,47	10 168 372,10	-2 161 931,47
Rahalaitokset	8 006 440,63	0,00	2 161 931,47	10 168 372,10	-2 161 931,47
Muut rahoituslaitokset	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset	0	0	0	0	0,00
Vakuutuslaitokset	0	0	0	0	0,00
Julkisyhteisöt	0,00	0	0	0	0,00
Paikallishallinto	0,00	0	0	0	0,00
Sosiaaliturvarahastot	0	0	0	0	0,00
Valtionhallinto	0	0	0	0	0,00
Kotitaloudet	1 580 066,24	11 562,61	301 207,38	1 869 711,01	-289 644,77
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	1 580 066,24	11 562,61	278 031,96	1 846 535,59	-266 469,35
-Maatilataloudenharjoittajien kotitaloudet*	1 580 066,24	11 562,61	278 031,96	1 846 535,59	-266 469,35
-Muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	0	0	0	0	0,00
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	23 175,42	23 175,42	-23 175,42
Omaisustulojen ja tulonsiirtojen saajakotitaloudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoskotitaloudet	0	0	0	0	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	0	0	0	0,00
Valtionkirkot	0	0	0	0	0,00
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	0	0	0	0,00
Ulkomaat	0	0	0	0	0,00
Euroopan unioni	0	0	0	0	0,00
Muut maat ja kansainväliset järjestöt	0	0	0	0	0,00
Sektorituntematon	0	0	0	0	0,00
Yhteensä	9 586 506,87	11 562,61	2 463 138,85	12 038 083,11	-2 451 576,24

*Lainoihin liittyvä lisäselvitys liitteessä 15 (1) Täydentäviä tietoja.

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 9: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2024	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1–5	Yli	Alle	1–5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat							
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot							
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset							
Euromääräiset lainasaamiset	1 648 600,09	5 035 346,31	1 312 550,72	180 125,37	1 240 595,89	0,00	9 417 218,38
Muut euromääräiset sijoitukset							
Muut valuuttamääräiset sijoitukset							
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset							
Yhdystilisaatavat valtiolta				301 097 082,68			301 097 082,68
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat							
Yhteensä	1 648 600,09	5 035 346,31	1 312 550,72	301 277 208,05	1 240 595,89	0,00	310 514 301,06
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat							
Otetut valuuttamääräiset lainat							
Muut pitkäaikaiset velat							
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset							
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat							
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat							
Rahaston hoitoon jätetyt vieraat varat							
Yhteensä							

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite 10: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja takausten käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2024	Voimassa 31.12.2023	Voimassa Muutos 2024–2023	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2024
Kotitaloudet	78 864 438,57	92 438 699,88	-13 574 261,31	500 000 000,00
Maatalouden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen investointilainat <i>Laki maatalouden rakennetuista (1476/2007), laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista (986/2011)</i>	70 189 344,52	75 679 531,25	-5 490 186,73	240 000 000,00
Maatalouden toimintaedellytysten turvaamiseksi myönnettyt valtiontakaukset <i>Laki maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista (922/2016)</i>	8 675 094,05	16 759 168,63	-8 084 074,58	260 000 000,00
<i>Laki valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille (232/2019)</i>	323 502,59	2 377 957,15	-2 054 454,56	160 000 000,00
<i>Laki valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille (232/2019)</i>	8 351 591,46	14 381 211,48	-6 029 620,02	100 000 000,00
Takaukset yhteensä	78 864 438,57	92 438 699,88	-13 574 261,31	500 000 000,00

Voimassa olevat takuut ja takuiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektori	Voimassa 31.12.2024	Voimassa 31.12.2023	Voimassa Muutos 2024–2023	Käytettävissä enimmäis- määrä 31.12.2024 ¹⁾
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	9 583 654,99	12 035 231,23	-2 451 576,24	9 583 654,99
Vastuusitoumukset luottolaitoksille <i>Maaseutuelinkeinolaki (1295/1990), maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä annettu laki (1303/94), kolttalaki (256/1999), maaseutuelinkeinojen rahoituslaki (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki (45/2000)</i>	9 583 654,99	12 035 231,23	-2 451 576,24	9 583 654,99
Takuut yhteensä	9 583 654,99	12 035 231,23	-2 451 576,24	9 583 654,99
Takaukset ja takuut yhteensä	88 448 093,56	104 473 931,11	-16 025 837,55	509 583 654,99

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo	Jakauma	Tilinpäätöspäivän kurssi
	€	%	€
Euro	88 448 093,56	100,0	1,0000
Yhteensä	88 448 093,56	100,0	

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite15: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sisältö

- (1) Täydentäviä tietoja
- (2) Selvitys rahaston tilinpäätöksen liitteeseen 7: Rahastosta annetut lainat

(1) Täydentäviä tietoja

Maatilatalouden kehittämisrahaston kirjanpidossa maksullisen toiminnan tuottoihin on kirjattu maan myynnit.

Ostoihin tilikauden aikana on kirjattu maa- ja vesialueiden ostot.

Rahoituskuluihin on kirjattu keskusrahallaitosten hoitopalkkiot, lainasaamisten tileistä poistot, tukisaatavien luottotappiot sekä takausluottojen hoitokorvaukset.

Vaihto-omaisuudessa valmiit tuotteet/tavarat käsittävät Makeran varoilla hankitut maa- ja vesialueet.

Lyhytaikaisissa saamisissa

- siirtosaamiset koskevat pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten siirtyviä korkoja, SAMPO-tukisaatavia sekä
- muut lyhytaikaiset saamiset pääosin lainojen ja kauppahintasaamisten vuoden 2024 aikana kertyviä lyhennyksiä

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liitteessä 7: Valtiokonttorin hallinnoimissa lainoissa on tehty 2016 kaksi teknistä kirjausta peruskuivatuslainojen nostoihin. Valtiokonttorilta on jäänyt kirjaamatta vuodelle 2023 kuulunut kolttalainen nosto, muistiotositella nosto oli ja se on oikein kirjattu Makeran kirjanpitoon. Myöntäjäraportin alku- ja loppusaldo eroaa tästä syystä edelleen 2024 Makeran kirjanpidosta. Valtiokonttori on ilmoittanut, että Makeran kirjanpidon saldot ovat oikeat.

Rahaston tilinpäätöksen liitteessä 10: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

- **Myönnetyt takaukset** koskevat elinkeinonharjoittajille maatalouden rakennetuista (1476/2007), laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista (986/2011) sekä laki maatiloille vuosina 2016 ja 2017 myönnettävistä valtiontakauksista (922/2016) sekä laki maatiloille vuonna 2019 ja 2020 myönnettävistä valtiontakauksista (232/2019) nojalla myönnettäviä valtiontakauksia, joita voidaan myöntää sekä korkotukilainoille että pankkilainoille.

- **Muut monivuotiset vastuut** koostuu lainasaamisista, joihin sisältyvät valtionlainat sekä kauppahintasaamiset.

(2) Selvitys rahaston tilinpäätöksen liitteeseen 7: Rahastosta annetut lainat

Lainat käyttötarkoituksittain eriteltyinä	Lainapääoma varainhoito- vuoden alussa 1.1.2024	Kertyneet korot (maksuperuste)	Uudet lainat	Kertyneet lyhennykset (maksuperuste)	Korot + lyhennyk- set Milj. €	Tileistä poistot	Pääomitetut korot	Lainapääoma varainhoito- vuoden lopussa 31.12.2024	Rästässä olevat korot ja viiv. korot	Rästässä olevat lyhennykset
	€	€	€	€	€		€	€	euroa	euroa
Maankäyttölainat:					0,00			0,00		
Maatilalainat					0,00			0,00		
Maaseudun pienimuot. elinkeinotoim.lainat					0,00			0,00		
Maaseutuelinkeinolainat 91–95	9 718,28	88,78		3 358,65	0,00			6 359,63		
Maaseutuelinkeinolainat 96 - Rakennepoliittikalain muk.	13 095,97	215,25		9 152,46	0,01			3 943,51		
Maaseutuelink.rahoit.lainat 2000	5 475 024,98	120 292,02		1 616 725,60	1,74			3 858 299,38		
Porotal. & luontelink. rahoit.lainat 2000	4 670 532,87	51 573,52		532 694,76	0,58			4 137 838,11		
Rahalaitosten lainat yhteensä	10 168 372,10	172 169,57	0,00	2 161 931,47	2,33	0,00	0,00	8 006 440,63	0,00	0,00
Kolttalainat 97 - (TIKE)	988 713,81	27 590,04	11 562,61	108 166,69	0,14			892 109,73	253,22	7 079,11
Peruskuivatuslainat (TIKE)	628 496,38	19 354,90		112 051,88	0,13			516 444,50	385,68	1 710,87
Valtiokonttorin perimät lainat yhteensä	1 617 210,19	46 944,94	11 562,61	220 218,57	0,27	0,00	0,00	1 408 554,23	638,90	8 789,98
Lainat yhteensä	11 785 582,29	219 114,51	11 562,61	2 382 150,04	2,60	0,00	0,00	9 414 994,86	638,90	8 789,98
Kauppahintasaamiset	249 648,94	3 661,42		29 533,38	0,03	51 455,43		168 660,13	6 120,33	63 947,06
Kauppahintasaamiset yhteensä	249 648,94	3 661,42	0,00	29 533,38	0,03	51 455,43	0,00	168 660,13	6 120,33	63 947,06
Provisiot valtion takauksista		1 110 209,03								
Yhteensä lainat ja kauppahinnat	12 035 231,23	1 332 984,96	11 562,61	2 411 683,42	2,63	51 455,43	0,00	9 583 654,99	6 759,23	72 737,04

Maatilatalouden kehittämisrahaston tilinpäätöksen liite15: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

(3) Maatilatalouden kehittämisrahaston käytetyt korkoetuudet valtionlainoissa 2024

Käytetyt korkoetuudet ovat laskennallisia eriä. Korkoetuus on kokonaiskoron ja asiakkaan maksaman koron välinen erotus. Valtionlainan kokonaiskorko on viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa. Lainansaajan on maksettava lainasta kyseistä korkoa viisi prosenttiyksikköä alemmaa korkoa, kuitenkin vähintään kahden prosentin vuotuista korkoa.

Käytetyt korkoetuudet 2024

	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi	ALMA-alue	Yhteensä
MEL	0,00	0,00	194,48	194,48
Porotalous/MEL	0,00	0,00	0,00	0,00
Rakennelaina	0,00	0,00	0,00	0,00
1996–1999 tuet	0,00	0,00	194,48	194,48
MARAlaina2000	0,00	0,00	115 276,20	115 276,20
Poro/Luont.2000	0,00	149 322,98	0,00	149 322,98
Kauden 2000-tuet	0,00	149 322,98	115 276,20	264 599,18
Yhteensä	0,00	149 322,98	115 470,68	264 793,66

6. Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 27. helmikuuta 2025.

Johtokunta

Puheenjohtaja Minna-Mari Kaila

Varapuheenjohtaja Jani Lehto

Joona Huhtakangas Jyri Inha Sanna Koivumäki

Marjatta Koskinen Juha Lappalainen Jonas Laxåback

Esko Leinonen

Tilintarkastajien merkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä . . 2025

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Piia-Tuulia Rauhala
JHT, KHT

Minna Havia-Niemi
JHT, KHT